

СЪВРЕМЕНЕН ПРОЧИТ НА ИДЕИТЕ НА МАКС ВЕБЕР ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО МЕЖДУ КУЛТУРНИТЕ ФАКТОРИ И ИКОНОМИЧЕСКИЯ РАСТЕЖ

Християн Танушев*

Увод

Изучаването на историята на икономическата социология и творчеството на мислителите от различни епохи ни позволява да обогатим в ярки краски картината, която трябва да нарисова всеки от нас – да изгради своето разбиране за социологията, за връзката ѝ с икономическата наука, за влиянието ѝ при оценка на социалните процеси, за посоките на нейното развитие.

Целта на това изследване е да се представят и оценят критично възгледите на немския социолог и мислител Макс Вебер за връзката на културните различия и в частност религиозните вярвания с икономическия растеж. Защиства се тезата, че както в исторически план, така и в съвременните условия икономическите отношения са тясно преплетени със социалните фактори и те взаимно си влияят. Икономическият растеж не може да бъде разглеждан единствено като прираст на брутният вътрешен продукт. Ако добруването на човека е критерият за оценка на развитието на икономическата система, то показателите за подобряването на качеството на живота следва да отразяват социалните процеси.

Структурата на разработката е следната. Първият раздел е посветен на емпиричния подход и критичния анализ на произведението на Вебер "Протестантската етика и духът на капитализма", което стимулира и до днес изследователи да представят нови и нови доказателства, които подкрепят или отхвърлят формулираните тези. Втората част е посветена на съвременния прочит на неговите идеи. Третият раздел представя възможните подходи на изучаване на взаимодействието между икономическия растеж и културните фактори в съвременните условия. Заключение то подчертава основните изводи.

* Християн Танушев, доцент, доктор по икономика, в катедра "Маркетинг и стратегическо планиране", УНСС, email: ctanushev@unwe.bg

"Протестантската етика и духът на капитализма" – произведение на икономическата социология

В това свое съчинение Вебер защитава тезата, че пуританската етика и идеали способстват за развитието на капитализма. Проповядваната от католическата доктрина в продължение на векове идея за религиозната самопожертвователност изисква от индивида отричане от светските съблазни, включително отказ от стремежа към натрупване на богатство и материални блага. Това противоречие не се проявява в протестантските общества. Преплитането на икономиката с културните въздействия и в частност религиозните вярвания е обектът на изследване от автора. Редица изследователи от този период посвещават своите трудове на изучаване на възхода на икономиката в съвременното общество, ролята на институциите и правителствата при формиране на икономическата политика. Вебер се съсредоточава върху същността и причините за възхода на капитализма от позициите на икономическата социология.

Чрез историческия си подход Вебер противопоставя икономическата дейност, която се стреми към постигане на максимална печалба, както в напълно развитите капиталистически общества, така и при първоначално възникващите. В развитите общества икономическата активност се подклажда от необходимостта от оцеляване в условията на изострена конкуренция. В по-ранните исторически етапи тя е резултат на стремежа да се създадат и натрупат блага значително повече от необходимите за лично потребление. Такъв тип икономическа активност е уникален импулс в историята. Социологът анализира разсъжденията на Бенджамин Франклин и разкрива, че идеите на американския мислител не се основават единствено на алчността и стремежа за натрупване на богатството, но и на морални устои.

Вебер проследява тази концепция до първоизточника – разпространението на Реформацията и формирането на нови етични норми от Мартин Лутер и Джон Калвин. Постоянството в труда и въздържанието в потреблението се превръщат в религиозен идеал. Вярващите-протестанти възприемат мисълта, че трябва да докажат своето спасение чрез труда, а не могат да го откупят чрез индулгенции от папата. Професията се осъзнава като призвание. Религиозното вярване налага възприемането на труда като осветен, като задача поставена от Бог. Това посвещаване на труда, според Вебер, формира специфична протестантска трудова етика. Икономическият резултат от този стил на поведение е натрупването на богатство. Парите, по морални съображения, не бива да се прахосват. Даренията към църквата са ограничени. Тя също спазва каноните на аскетизма и в архитектурата, и в отстраняването на иконите. Помощта към бедните е сведена до минимум. Липсата на средства се възприема като мързел, а не полагайки труд индивидът не слави Бог.

Единственото приложение на натрупваното богатство е то да се инвестира. От друга страна, отхвърлянето на лукса в потреблението (предметите, изработвани по индивидуална поръчка) способства за уеднаквяване на търсените продукти и разпространението на масовото производство. Като резултат трудът се механизира.

Приносите на немския социолог в това изследване могат да се резюмират в няколко направления.

- Изучава се уникалният характер на западната цивилизация и нейното икономическо и социално развитие по пътя на капитализма. Темповете на икономически растеж и просперитет в Западна Европа и свързаните колонии изпреварват значително останалите части на света именно в този период от време, наричан "индустриална революция". (Редица идеи на глобализма и антиглобализма се основават на сходни аргументи.)
- Формулира се "духът на капитализма". "Неограничената алчност за печалба не е идентична с капитализма и още по-малко представлява неговия дух." (Вебер, 2006). Желанието за печалба се наблюдава у всички хора, във всички времена и страни. Западните икономически системи се отличават с "...рационалната капиталистическа организация на формално свободния труд...", който се основава на "...отделянето на трудовата дейност от домакинството и съзнателното водене на счетоводство...".
- Специфичната протестантска етика създава благоприятна среда за развитието на капиталистическата икономическа дейност и натрупването на богатство. Насърчаването на трудолюбието, аскетизмът и инвестирането на средствата в развитието на същата тази икономическа дейност са в основата на просперитета на капиталистическото общество.
- Идеите не се разглеждат единствено като отражение на материалните интереси, а като взаимодействащи си с тях. Обществените промени следва да се обяснят и от позициите на мотивацията на участващите социални групи и лидери, дори и последиците да не съвпадат с първоначалните намерения.

Съвременният прочит на идеите на Вебер

И до днес тезите на Вебер са повод за редица нови изследвания (Jones, 2003; Barro, McCleary, 2003; Guizzo, Sapienza, Zingales, 2006), които се опитват да тестват изводите на автора и тяхното съответствие на реалността. Протестантското обяснение на развитието има много поддръжници, както и много противници.

Интересен факт е, че дълго време Ирландия е сочена като най-красноречивия пример за правотата на Вебер. Ирландия е католическа страна и в същото време в миналото е сред най-бедните държави в Европа. След по-

следните две десетилетия на висок икономически растеж обаче Ирландия вече е в "клуба на богатите" и служи като аргумент на противниците на Вебер, които твърдят че католическите страни също могат да се развият, и то дори по-добре от протестантските.

Повечето от тези изследвания са посветени на анализа на различни държави и основните им вероизповедания – предимно протестантството и католицизма. Това е основната причина те да бъдат критикувани за невъзможността факторът "религия" да бъде изолиран от влиянието на всички останали външни за икономическата система фактори: географско местоположение, технологични иновации, достъп до ресурси от колониално зависимите територии и т.н. Нещо повече дори в рамките на самите културни различия: религията трудно може да се обособи от ценностната система, материалните, поведенчески аспекти на културната среда и структурата на институциите – образование, здравеопазване, обществен ред.

През 2007 г. университетът в Мюнхен публикува изследване, посветено на тезата на Вебер (Becker, Wößmann, 2009), озаглавено "Греша ли Вебер? Теорията за човешкия капитал на протестантската икономическа история". Двата автори Саша Бекер и Лудгер Вьосман защитават позицията, че преводът на Библията от латински на немски от Мартин Лутер и изискването всеки вярващ да може да чете словото Божие води до увеличаване на равнището на грамотност сред населението, а в резултат и до повишаване качеството на човешкия ресурс, ангажиран в икономиката.

Авторите се опитват да преодолеят цитираните трудности при международните сравнения и изследват задълбочено социално-икономическото развитие през 19 век на провинцията Прусия – люлката на протестантството, родно място на Вебер, в периода, използван от него за анализ при формулиране на заключенията му. Авторите аргументират предпоставките за избора именно на Прусия като обект на анализа.

- Възможността за сравнителен анализ в рамките на общата територия на икономическия просперитет на населението от двете общности на вярата: протестантството (около две трети от живеещите в провинцията) и католицизма (останалата една трета от жителите в този регион).
- Витемберг, градът в който Мартин Лутер през 1517 г. забива тезисите си на вратата на църквата, е люлка на протестантството и център за неговото разпространение. Там социологическите последствия би следвало да се проявят в най-ярката си форма.
- На територията на Прусия институциите и законовия ред с уеднаквени, което позволява да се елиминира факторът различия в обществените структури.
- И не на последно място Прусия в този период е втората по икономическа мощ страна в Европа (след Русия) и за нея са налице старателно

документирани статистически данни, които позволяват да се обективизират резултатите от стопанската дейност.

В своите изводи авторите потвърждават описателните наблюдения на Вебер – протестантските райони на Прусия имат по-високо равнище на икономически просперитет в сравнение с компактните католически общности. Съществува тясна корелационна връзка между протестантството и икономическия напредък. Но Бекер и Вьосман подчертават, че техните доказателства подкрепят теорията за "човешкия капитал". По-високото равнище на образование е неочакваният, непреднамерен резултат от разпространението на протестантството и е основен фактор за икономическия просперитет на Прусия. Религията като етично предразположение към труда, според тях, няма съществени икономически последици. Разбира се, разпространението на идеите на Лутер, че всеки трябва сам да чете словото Божие, води до промяна на образователната система като цяло. От една страна, от протестантските общности се изисква да изграждат училища за момчета и момичета, от друга, от родителите – да напътстват своите чедата да получат образование, за да могат в живота си да се ръководят от текстовете на Библията. От елитна и ориентирана към свещенослужителите за католическите общества, образователната система се превръща в общодостъпна, като дори елиминира разликата между половете, насърчавайки обучението и на момичетата.

Това съвременно изследване на историческите данни за Прусия (включително преброяването на населението от 1871 г., което за първи път набира данни за грамотността на жителите) позволява на авторите чрез модерните статистически методи да направят следните изводи.

- Потвърждава се изводът на Вебер, че общините, в които има по-голям дял на протестантите постигат по-висока степен на икономически прогрес.
- Протестантите, поради особеностите на религиозната си доктрина, са с 10 процентни пункта по-висока степен на образование от средната за провинцията.
- Съществува силна, положителна и статистически значима връзка между степента на грамотност, измерена чрез равнището на образование и постиганите икономически успехи. Статистическата обработка на данните обяснява практически цялото икономическо превъзходство на протестантите с фактора "образователно равнище".
- Образованието има еднакъв ефект върху двете християнски общности: протестанти и католици и при еднакви равнища на образование представителите на двете доктрини постигат еднакви резултати. Тези резултати не са в съответствие с тезата на Вебер за особената роля на протестантската етика.

Изследването представя нов прочит на социологическия подход на Вебер към икономиката. Едновременно се потвърждават част от емпиричните му наблюдения, но не се намират достатъчно доказателства на тезата му за въздействието на протестантската етика върху икономическия просперитет. Авторите отдават предпочитание на концепцията за влиянието на "човешкия капитал" и в частност на равнището на образование.

Взаимодействието между култура и икономическия растеж

В литературата са познати редица определения на понятието култура. С поставянето на основите на антропологичните изследвания различните автори представят и своите позиции. В "Култура и анархия" Матю Арнолдс през 1867 г. пише: "културата включва художествени предмети резултат на интелектуални усилия" (Avruch, 2004). През 1871 г. Едуард Тейлър в "Примитивна култура" определя културата като "...тази единна съвкупност, която включва знания, вярвания, изкуство, морални норми, закони, обичаи и други способности и навици, придобивани от човека, като член на определена общност" (Avruch, 2004). Дефиницията на Хофстеде е: "...колективното програмирано съзнание, което отличава членовете на една група или категория хора от друга" (Хофстеде, 2001).

В икономическата литература взаимодействието между моралните категории и икономическите процеси може да се проследи до класическите творби на Адам Смит "Теория на моралните чувства" и "Богатството на народите". Карл Маркс в "Към критика на политическата икономия" разглежда като първични производствените отношения, които съответстват на степента на развитие на производителните сили. За него социалните отношения, моралът, идеологическата надстройка се обуславят от начина на производство. Интересен парадокс е, че Чикагската икономическа школа подкрепя аналогична теза. Чрез въвеждането на понятието "рационален" избор на индивида или обществото, който максимизира полезността. Така всеки конфликт може да бъде разрешен чрез системата на цените. На практика се подчертава основополагащият характер на икономическите отношения.

Нека приемем културната среда като съвкупност от материални проявления, ритуали, вярвания, мироглед, навици, ценности, определящи поведението на група хора, то сложността при анализа на взаимоотношението между културната среда и икономическите резултати произтича от взаимното им обуславяне.

В съвременните условия въпросите, свързани с влиянието на религиозните вярвания върху процесите в обществото избухват с нова сила. Миграцията, която довежда до формирането в европейските страни на обособени общности, изповядващи исляма, изостря дискусиите за възможността тези

групи от хора да бъдат интегрирани в обществения и икономически живот на държавите, където усядат. Някои от съвременните либерални идеи се оспорват от позициите на православните вявания в християнската религия. Секуларизацията, наложена в западната правна доктрина, също не е еднозначен процес. Концепцията "действията са неморални, но не са незаконни", поражда възражения в значителна част от членовете на обществото. А моралните норми са неотделима част от религиозните доктрини.

С развитието на иконометричните модели след определянето на причинно-следствената зависимост е възможно да се измери влиянието на конкретен фактор върху крайните резултати, както и да се прогнозира бъдещото развитие при зададени ограничения. Но при такъв подход се очертават и две основни трудности при моделирането.

Първо, икономическият растеж не е едномерна величина. Той не може и не бива да бъде свеждан до единствен измерител, какъвто е например темпът на нарастване на брутния вътрешен продукт на човек от населението. Иванов коментира факта на митологизация на инструментите за финансова стабилност (Иванов, 2012). Растежът следва да включва социални компоненти: продължителност на живота, равнище на образование, промени в начина и качеството на живот (урбанистичните процеси, технологичните иновации, здравеопазване). Индексът на човешкото развитие на ООН се опитва да преодолее тази едностранчивост на измерването на растежа. Индексът на социалния прогрес (<http://www.socialprogressimperative.org/>) също е ориентиран към оценка на:

- базисните човешки нужди: храна, достъп до медицинска помощ и чиста питейна вода, осигуряване на подслон и лична безопасност;
- основите на благосъстоянието: осигуряване на базисно образование, достъп до информация и комуникация, поддържане на физическо и психическо здраве, опазване на околната среда;
- възможностите за развитие на индивида: зачитане правата на личността, лична свобода и личен избор на жизнения път, търпимост спрямо малцинствените групи и тяхното включване в живота на обществото, достъп до съвременно образование.

Осъзнаването на значението на социалната съставляваща на растежа налага и търсенето на все по-прецизни инструменти за оценката ѝ.

Второ, причинно-следствената връзка между икономика и култура не е еднопосочна. А и културата не статична величина. Тя е повлияна както от генетично обусловени източници: човек не може да избира своята раса, народност, пол, семейна среда, така от фактори, които рядко подлежат на промяна: страната на местоживеене, изповядваната религия, но и от промените в миросгледа в резултат на образованието, натрупания личен опит, взаимодействието с околните в обществото. На микрониво Нецева разглежда тази

зависимост при ценообразуването на услугите, като подчертава идеята "за създаването на ценност за потребителите и извличане на ценност от потребителя за фирмата" (Нецева, 2017).

В кои направления можем да търсим въздействието на културната и социална среда върху икономическия растеж?

- За формиране на определени личностни качества, които пряко влияят върху постигането на икономически резултати. За да изброим само някои от тях: отношение към труда, упоритост в преследване на целите, честност, откритост към партньора, склонност към възприемане на иновациите, а на противоположния полюс – религиозна нетърпимост, бюрократична корупция. Банкова при изследване на националната конкурентоспособност разглежда въпроса как културните различия и правната рамка влияят върху възприятията за дейността на предприемачите, когато разработваният от тях проект е неуспешен и доведе до несъстоятелност (Банкова, 2017). Някои правни системи, сред тях и българската, забраняват на лице, обявило банкрут, да участва в управителните органи на търговски дружества в бъдеще. В други култури неуспехът на едно начинание се възприема като естествен процес на обучение и съответно предприемачите могат да започнат нов бизнес, без да бъдат отстранени от бъдещия стопански живот.

В условията на глобализация влиянието на културните различия се отразява върху готовността да се възприемат иновациите, способността да се въведат нови продукти и технологии, уменията да се създадат форми на организация на производството, съответстващи на степента на икономическо развитие, проявената склонност към спестяване и влиянието ѝ върху размера на инвестициите, отношението към труда.

- За създаване на социални знания и социални умения у индивидите. Взаимодействието способства за изграждане на мрежа от контакти. В мрежата експоненциално нарастват връзките между стопанските агенти. Доверието между тях се превръща в основа на отношенията. Съвременната "икономика на споделянето" и прилаганите бизнес модели от компании като Uber, Car to Go, и Airbnb са ярки примери. Доверието между страните е от особено значение за международната търговия. Пейчева предлага обстоен анализ на актуалната тема за измамите във фирмите и пътищата за тяхното преодоляване (Пейчева, 2012). В макросредата развитието на социалния капитал пряко въздейства върху системите на здравеопазване, образование, обществения ред.

Заложените в мирогледа разбирания, възгледи, предразсъдъци влияят върху нагласите и предпочитанията на индивидите. Много ясно това се проявява в склонността към спестяване. Чен изгражда регресионен модел, чрез който оценява въздействието на употребата на глаголните времена върху

нормата на спестяване и воденето на здравословен начин на живот (Chen, 2013). Маринов провежда емпирично изследване за иновативността на българските компании като подчертава, че "новите идеи по дефиниция нарушават статуквото и затова не само носят определен риск, но и могат да предизвикат защитна реакция у някои хора" (Маринов, 2017).

- При определянето на критерия за оптимизация. Формираните предпочитания и ценности предопределят вземането на решения. Понякога икономически по-неефективен вариант може да бъде избран поради факта, че носи по-висок социален ефект. Високите норми на раждаемост на практика намаляват стандарта на живот в домакинствата. Математическият подход при моделирането на икономиката, прилаган в теорията на игрите, се базира на предпочитанията на индивидите при дефиниране на "печалбата" от реализиране на определена стратегия на участниците и при определяне на правилата на играта – набора от възможни предприемани действия. Ярък пример са игрите на коопериране, когато отделните страни са принудени да си сътрудничат, за да постигнат определен резултат. Склонността да се инвестират усилия, средства в съвместната дейност, е значително по-висока в малките обособени общности в сравнение с групи от напълно непознати хора. Колкото по-малка е вероятността да се напусне съответната общност и по-дълъг периодът на ползване на постигнатите резултати, толкова по-изразена е готовността на индивида да допринесе за постигане целите на съвместно начинание.

Идеята за оптимизацията може да се разглежда не само на равнище индивид, но и в обществото като цяло. Родителите внушават, предават, налагат на своите деца културни норми, които са възприели от родителите си, като рядко ги подлагат на преоценка, доколкото те съответстват на съвременните условия. Така се спестяват усилията по преоткриване на "истината за живота", но това е и една от основните причини за блестящо описания от Тургеев конфликт в "Бащи и деца".

- При формиране на отношение към преразпределението. В теорията на игрите е известна така наречената "Игра на ултиматума". При нея единият от участниците предлага разпределянето на фиксирана сума пари. Ако вторият участник приеме, то всеки получава определената му според разпределението част. Но, ако вторият участник откаже, то никой не получава нищо. Хенрих* доказва, че съществуват значими различия в дела, който вторият участник е склонен да приеме, в зависимост от изградени-

* Henrich, J. 2000. Does Culture Matter in Economic Behavior? Ultimatum Game Bargaining among the Machiguenga of the Peruvian Amazon. The American Economic Review Vol. 90, Issue 4, pp. 973-979

те стереотипи за справедливост, стремежът да се "накаже" другият участник, когато е предложил прекалено ниска сума (Henrich, 2000).

Въвеждането на модерни техники за анализ на взаимозависимостта между икономическия растеж и културните въздействия, набирането на все повече емпирични данни позволява да се осмислят предпочитанията на индивидите, да се усъвършенстват алгоритмите на вземане на решения, да се проследят промените в дигитализиращия се свят и да се определят по-ефективни траектории за обвързване на растежа с индивидуалното благосъстояние и социалния просперитет.

Могат да бъдат очертани и други направления, които отразяват влиянието на културните (в частност религиозните) различия върху икономическата активност и процеса на вземане на решения от стопанските субекти. Емпиричното им изследване е предизвикателство за изследователите.

Заклучение

Интелектуалното предизвикателство, което произведение като "Протестантската етика и духът на капитализма" на Вебер поставя, е способно да стимулира изследователския интерес на икономисти, социолози, социални антрополози, теолози. В съвременните условия социалните аспекти и културните влияния следва да се отчитат при оценката на икономическото развитие, защото отразяват характеристики свързани с качеството на живота на хората, които не могат да бъдат обхванати от стерилните икономически показатели за растежа. Бъдещи емпирични изследвания могат да обогатят както икономическата наука, така и социологията.

Референции:

- Банкова, Й., (2017). Национална конкурентоспособност. Издателски комплекс УНСС, София. (Bankova, Y., 2017. Nacionalna konkurntosposobnost, Izdatelski kompleks na UNSS, Sofia.)
- Вебер, М., (1992). Социология на господството. Социология на религията. Изд. на СУ "Кл. Охридски", София. (Weber, M., 1992. Sociologia na gospodstvoto. Sociologia na religiata. Izdatelstvo na SU "Kliment Ohridski", Sofia.)
- Вебер, М., (2006). Протестантската етика и духът на капитализма. Просвета, София. (Weber, M., 2006. Protestantskata etika i duhat na kapitalizma. Prosveta, Sofia.)
- Иванов, Х., (2012). "Митологизирането на инструментите за финансова стабилност е неправомерно". Научен семинар: Новата икономическа география: теория и практика. СУ "Свети Кл. Охридски", София, България, 2012.

- (Ivanov, C., 2012. "Mitologiziraneto na instrumentite za finansova stabilnost e nepravomerno". In Nauchen seminar: Novata ikonomicheska geografia: teoria i praktika, Sofia, Bulgaria, 2012. SU "Sveti Kliment Ohridski", Sofia.)
- Нецева, Т., (2017). "Ценообразуване на услуги – особености, опит и перспективи." Сборник доклади от Международна научна конференция: Маркетингът – опит и перспективи, Варна, България, 2017. Наука и икономика, Варна. (Netzeva, T., (2017). "Cenoobrazuvane na uslugi – osobenosti, opit i perspektivi". Sbornik dokladi ot megdunarodna nauchna konferencia: Marketingat – opit i perspektivi, Varna, Bulgaria, 2017, Nauka i ikonomika, Varna.
- Хофстеде, Х., (2001). Култури и организации. Софтуер на ума. София: Класика и стил
- (Hofstede, H, 2011. Kulturi I organizatzii. Sotuer na uma. Sofia: Klasika i stil)
- Аврuch, К., (2004). Culture and Conflict Resolution. US Institute of Peace
- Барро, Р., МакКлири, Р., (2003). "Religion and Economic Growth across Countries." American Sociological Review, Vol. 68, Issue 5, pp. 760-781
- Бекер, С., Вößmann Л., (2009). "Was Weber Wrong? A Human Capital Theory of Protestant Economic History", The Quarterly Journal of Economics, Vol.124, Issue 2, pp. 531-596
- Chen M., (2013). "The Effect of Language on Economic Behavior: Evidence from Savings Rates, Health Behaviors, and Retirement Assets". American Economic Review 2013, Vol.103, Issue 2, pp. 690-731.
- Guiso, L., Sapienza, P., Zingales, L., (2006). "Does Culture Affect Economic Outcomes?" The Journal of Economic Perspectives, Vol. 20, Issue 2, pp. 23-48
- Henrich, J., (2000). "Does Culture Matter in Economic Behavior? Ultimatum Game Bargaining among the Machiguenga of the Peruvian Amazon." The American Economic Review Vol. 90, Issue 4, pp. 973-979
- Jones, E., (2003). The European Miracle: Environments, Economies, and Geopolitics in the History of Europe and Asia. Third Edition. Cambridge: Cambridge University Press
- Маринов, К., (2017). "Product Innovativeness: Literature Review and Empirical Outcomes from Bulgaria." In Conference Proceedings: Contemporary Approaches in the Analysis of Economic Performances. Nish, pp.79-88
- Пеичева, М., (2012). "The role of the human resource department in fraud prevention." Economic Alternatives. Issue 2
- Porter, M., Stern, S., Green, M., (2017). "Social Progress Index 2017." Available at: https://www.socialprogressindex.com/assets/downloads/resources/en/English-2017-Social-Progress-Index-Findings-Report_embargo-d-until-June-21-2017.pdf (accessed 20 December 2017)

СЪВРЕМЕНЕН ПРОЧИТ НА ИДЕИТЕ НА МАКС ВЕБЕР ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО МЕЖДУ КУЛТУРНИТЕ ФАКТОРИ И ИКОНОМИЧЕСКИЯ РАСТЕЖ

Резюме

В условията на глобализация влиянието на културните различия върху стопанската дейност се откроява все по-ярко. Предмет на изследването е съвременният прочит на възгледите на Макс Вебер относно влиянието на културните фактори върху икономическия растеж. Защиства се тезата, че както в исторически план, така и в съвременните условия икономическите отношения са тясно преплетени със социалните фактори и те взаимно си влияят. Изследват се влиянието на културната среда за: изграждане на личностни качества, които пряко влияят върху постигането на икономически резултати, формиране на социални знания и умения у индивидите, определяне на критериите за оптимизация и разпределение на богатата и тяхното прилагане при моделирането в "теорията на игрите". Добруването на човека е критерият за оценка на развитието на икономическата система и показателите за подобряването на качеството на живота следва да отразяват социалните процеси.

Ключови думи: икономическа социология, Макс Вебер, икономически растеж, културна среда, решения на индивида.

JEL: A12, B31, I31, Z13

CONTEMPORARY READING OF MAX WEBER'S IDEAS ON THE INTERACTION BETWEEN CULTURAL FACTORS AND ECONOMIC GROWTH

Abstract

In globalized world, the impact of cultural differences on economic activity is becoming more and more pronounced. The subject of the study is the modern reading of Max Weber's views on the impact of cultural factors on economic growth. The main thesis is that, both historically and in modern times, economic relations are closely intertwined with social factors and they influence each other. The research is focused on the impact of the cultural environment on: building personal qualities that directly influence the economic results, the formation of social knowledge and skills in individuals, the criteria for optimization and the distribution of goods and their application in modeling in the "game theory". Human well-being is the criterion for assessing the development of the economic system and indicators for improving the quality of life should reflect social processes.

Key words: economic sociology, Max Weber, economic growth, cultural environment, individual's decisions

JEL: A12, B31, I31, Z13